

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
SERVICIUL NAȚIONAL DE EVALUARE ȘI EXAMINARE

PROGRAMA DE LIMBĂ ȘI LITERATURĂ MAGHIARĂ - MATERNĂ
pentru testarea națională din anul 2007

A szakasz záró vizsga programja
magyar nyelv és irodalomból
(nyolcadik osztály végén)

A záróvizsga követelményrendszere magyar nyelv és irodalomból két képességterület szerint rendeződik: az írott szövegek megértésének képessége, valamint az írásbeli szövegalkotás (fogalmazás) képessége szerint.

A követelményrendszer a következőképpen épül fel

- követelményleírások;
- a követelményleírásoknak megfeleltetett tananyag;

A. Szövegolvasás, irodalomolvasás

Követelmények:

- 1. Irodalmi és nem irodalmi szövegek jellemzőinek megragadása; a szövegrészek közötti kapcsolatok megragadása, a szövegrészek és a szövegegész értelme közötti kapcsolatteremtés;***
- 2. A megismert irodalmi formák és kódok szerepének megragadása az epikai és a lírai alkotásokban (műfaji sajátosságok, beszédhelyzet, a beszélő és a tárgy, a beszélő és a címzett szövegbeli viszonya, tér- és időviszonyok, a szereplők szövegbeli megalkotottsága, a verszenei elemek, a szóképek, a retorikai alakzatok szövegbeli szerepe);***
- 3. Az irodalmi műben megjelenített értékek érzékelése, a szereplői és az elbeszélői értékrend megkülönböztetése.***

- 1. Irodalmi és nem irodalmi szövegek jellemzőinek megragadása; a szövegrészek közötti kapcsolatok megragadása, a szövegrészek és a szövegegész értelme közötti kapcsolatteremtés***

Teljesítményleírás	Ismeretek
a. Megadott szövegekben megadott szempontok szerint felismeri az irodalmi és nem irodalmi szövegek jellemzőit. A szövegekből vett példákkal támasztja alá a megállapításait.	Köznapi szövegek (tudományos, hivatalos, publicisztikai), művészi szövegek Szövegtípusok a közlemény célja és szerepe szerint: kapcsolatteremtő, ismeretközlő, érzelmkifejező, felhívó Elbeszélő, leíró, érvelő szöveg Monologikus és dialogikus szövegek Funkcionális szövegek (magánlevél, meghívó, kérvény, hirdetés) A szövegtípusok és a hangnem, stílus kapcsolata
b. Megadott szövegben megragadja a szövegrészek közti kapcsolatot; összefüggést teremt a részletek és a szövegegész értelme között.	A szöveg szerkezeti egységei közötti tartalmi-logikai, jelentéstani kapcsolatok (ismétlés, ellentét, kihagyás)
c. Megadott szövegben végigköveti a beszélő, elbeszélő nézőpontját;	A cím és téma szövegösszetartó ereje Beszédhelyzet, beszélő, elbeszélő, elbeszélői

magyarázza a nézőpontváltást.	nézőpont
-------------------------------	----------

2. A megismert irodalmi formák és kódok szerepének megragadása az epikai és a lírai alkotásokban (műfaji sajátosságok, beszédhelyzet, a beszélő és a tárgy, a beszélő és a címzett szövegbeli viszonya, tér- és időviszonyok, a szereplők szövegbeli megalkotottsága, a verszenei elemek, a szóképek, a retorikai alakzatok szövegbeli szerepe)

Teljesítményleírás	Ismeretek
a. Adott irodalmi szövegben megfigyeli a műfaji jellemzőket, megállapítja a műfajt; a szöveg műfaji minősítését összekapcsolja a beszédhelyzet, a beszélő és a tárgy, a beszélő és a címzett szövegbeli viszonyának a megfigyelésével;	<i>Epikus műfajok:</i> egy-egy tanult mű alapján: népballada, műballada, elbeszélő költemény népmese, elbeszélés és novella, regény, irodalmi levél <i>Lírai műfajok:</i> egy-egy tanult mű alapján: dal, epigramma, leíró költemény, életkép, óda, költői levél.
b. Adott epikai szövegben megállapítja a tér- és időviszonyok, illetve az események közti kapcsolatokat, értelmezi az összefüggéseket; elkülöníti egy adott epikus mű cselekményének egységeit;	Elbeszélő, elbeszélői nézőpont, történetmondás, szereplő, szereplők rendszere, tér- és időviszonyok. Cselekmény, a cselekmény szerkezeti elemei: Alaphelyzet (bevezetés,expozíció), fordulópont eseménysor (tárgyalás), tetőpont, lezárás (befejezés, megoldás)
c. Adott irodalmi szövegben megfigyeli a szereplők közti viszonyokat, jellemzi ezek alapján a szereplőt, szereplőket;	A szereplők létrehozásának eljárásai: leírás, cselekedtetés, beszéltetés, más szereplő általi jellemzés. Egyenes beszéd, függő beszéd
d. Minősíti egy adott vers vagy részlet ritmusát és rímelését;	Vers, verssor, versszak Hangsúlyos ritmus Időmértékes ritmus. Klasszikus időmértékes verselés: hexameter, pentameter, disztichon. Rímfajták. Balassi-strófa
e. Adott versben vagy versrészletben felismeri a szóképeket és retorikai alakzatokat, értelmezi a szerepüket.	Szóképek: metafora, szinesztézia, allegória, metonímia; hasonlat; Retorikai alakzatok: az ismétlés változatai (gondolatritmus, felsorolás, halmozás, fokozás), ellentét, felcserélés, kihagyás.

B. Szövegalkotás (fogalmazás)

Követelmények:

- Világos szövegtagolás (vázlatkészítés, bővítés, tömörítés);**
- Különböző szövegtípusok alkotása (elbeszélő, leíró szöveg; értekező fogalmazás; funkcionális szövegek: meghívó, kérvény stb.); a kommunikációs helyzethez és a szövegtípushoz igazodó szóhasználat és stílus; Koherens szöveg alkotása, a koherenciát biztosító nyelvi, nyelvtani elemek helyes használata;**
- Helyesírás, elválasztás, központosítás.**

1. Világos szövegtagolás (vázlatkészítés, bővítés, tömörítés)

Teljesítményleírás:	Ismeretek
a. Különböző típusú szövegek szerkesztésekor a szöveget makroszerkezeti egységekre tagolja, (bevezetés, tárgyalás, befejezés); a makroszerkezeti egységeket bekezdésekre tagolja az új tartalmi egységeknek, tételmondatoknak megfelelően.	A szöveg makroszerkezeti egységei (bevezetés, tárgyalás, befejezés), A szöveg bekezdései, tételmondat, vázlat A szöveg szerkezeti egységei közötti tartalmi-logikai, jelentéstani, nyelvtani kapcsolat Az egyszerű mondat: alany, állítmány, az alany és állítmány egyeztetése; hiányos mondat; szószerkezetek (tárgyas, határozós, jelzős) Az összetett mondat, a többszörösen összetett mondat szerkesztése; mondatrend; a mondatok kapcsolódása (mellérendelés, alárendelés); A szófajok. A szófajok szerepe a mondatban; a névmások, mutatószók, kötőszók szerepe a szövegben A mutató névmások, vonatkozó névmások és kötőszavak használatával kapcsolatos nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek
b. Funkcionális szövegek alkotásakor betartja a kötött szerkesztés szabályait.	Funkcionális szövegek kötött szerkezete, formális elemei (magánlevél, hirdetés, meghívó, kérvény)

2. Különböző szövegtípusok alkotása (elbeszélő, leíró szöveg; értekező fogalmazás; funkcionális szövegek: meghívó, kérvény stb.); a kommunikációs helyzethez és a szövegtípushoz igazodó szóhasználat és stílus; Koherens szöveg alkotása, a koherenciát biztosító nyelvi, nyelvtani elemek helyes használata

Teljesítményleírás	Ismeretek
a. Szövegalkotáskor érvényesíti a kommunikációs célnak és a szövegtípusnak megfelelően választott rendező elvet: az elbeszélés időrendje, az időrendnek megfelelő mondatrend és igehasználat; térbeli elhelyezés a leírásban; logikai elrendezés, oksági összefüggések az érvelő szövegben; egyes típusú szöveget alkot (elbeszélésbe beépíti a párbeszédet / leírást), igazodik a választott rendező elvhez;	A szövegolvasás/ irodalomolvasás Az 1.a. követelményleírásában szereplő ismeretek
b. Koherens szöveget alkot, megfelelően alkalmazza a koherenciát biztosító nyelvi,	A szöveg koherenciáját biztosító jelentésbeli és nyelvi elemek:

nyelvtani elemeket.	<ul style="list-style-type: none"> - A szöveg témája - Jelentéstani ismeretek (hangalak és jelentés viszonya, egyjelentésű, többjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes értelmű szavak) - A szó szerkezete, szóösszetétel, szóképzés, a jelezés és ragozás - Az egyeztetés nyelvhelyességi szabályai
c. Szóhasználatban, hangnemben, stílusban igazodik a kommunikációs helyzethez és a szövegtípus jellegzetességeihez	A szókészlet rétegződése, változása, tagolódása (tájszók; szakszók, zsargonszók: ifjúsági nyelv, argó; archaizmusok, neologizmusok; idegen szavak); állandó szókapcsolatok (szólások, közmondások, állandó kifejezések)

3. Helyesírás, elválasztás, központosítás

<i>Teljesítményleírás</i>	<i>Ismeretek</i>
a. Helyesírás b. Elválasztás, központosítás	<ul style="list-style-type: none"> – hosszú magánhangzót tartalmazó szóelemek helyesírása – rövid magánhangzót tartalmazó szóelemek helyesírása; – hangkapcsolatok jelölése: írásban jelölt teljes hasonulás; írásban nem jelölt teljes hasonulás; összeolvadás; részleges hasonulás, rövidülés; – egybeírás-különírás (szóismétlések, mellérendelő szókapcsolatok és összetételek, ikerszók, alárendelő szókapcsolatok és összetételek, névutós szerkezetek, igekötős igék); – a j hang kétféle jelölése; – mondatvégi írásjelek (a mondat tartalma), mondatközi írásjelek, számnevek és keltezés; – megszólítás, tulajdonnevek helyesírása; – a helyesírás alapelvei; – a szavak elválasztása.

Notă: Pregătirea candidaților și elaborarea subiectelor pentru examenul de Testare Națională 2007 se vor realiza în conformitate cu prevederile prezentei programe de Testare Națională și a programelor școlare în vigoare. Manualul școlar este doar unul dintre suporturile didactice utilizate de profesori și de elevi în predare-învățare, conținutul acestuia fiind valorificat în funcție de specificările din prezenta programă de Testare Națională și din programa școlară corespunzătoare disciplinei.